

KAMU VE ÖZEL SERMAYELİ TİCARİ BANKALARIN FİNANSAL PERFORMANSLARININ TOPSIS YÖNTEMİ İLE ANALİZ EDİLMESİ

Makale Bilgileri

Makale Geliş Tarihi : 10.03.2022
Makale Kabul Tarihi : 01.11.2022
Makale Türü : Araştırma Makalesi
DOI Numarası : 10.55322/mbakis.1085851

Doç. Dr. Gamze Ayça KAYA*

Bibliyografik Bilgiler

Kaya, G., A. (2023). “Kamu ve Özel Sermayeli Ticari Bankaların Finansal Performanslarının TOPSIS Yöntemi İle Analiz Edilmesi” *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi* (Yıl: 2023, Sayı : 68, Sayfa : 75-90)
<https://doi.org/10.55322/mbakis.1085851>

ÖZ

Bankalar, ekonomik büyüme ve gelişme açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle, kamu ve özel sermayeli ticari bankaların finansal performanslarının belirlenmesine ilişkin bir analiz yapılmıştır. Çalışmada, kamu ve özel sermayeli ticari bankaların finansal performansları, 2019 – 2021 yılları arasında TOPSIS yöntemi ile analiz edilmiştir. TOPSIS analizi uygulanırken oranlar, eşit olarak ağırlıklandırılmıştır. Çalışmada, Türkiye Bankalar Birliği'nin açıkladığı kamu ve özel sermayeli ticari bankaların 2019 – 2021 yılları arasındaki konsolide finansal tabloları incelenmiştir. Analizin sonucunda, bankaların finansal performans sıralamaları yapılmıştır. Çalışmanın ve yapılan analizin sonucunda; finansal performansı en yüksek olan bankaların 2019 yılında Fibabanka A. Ş., 2020 yılında Turkish Bank A. Ş. ve 2021 yılında ise Fibabanka A. Ş. olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bankalar, Kamu ve Özel Sermayeli Ticari Bankalar, Finansal Performans, Oran Analizi, TOPSIS.

Jel Sınıflandırılması: G21, M41.

* Fırat Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, gamzeyca@firat.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4780-5389.

ANALYSIS OF FINANCIAL PERFORMANCES OF PUBLIC AND PRIVATE CAPITAL COMMERCIAL BANKS BY TOPSIS METHOD**ABSTRACT**

Banks are very important for economic growth and development. Therefore, an analysis has been made to determine the financial performance of public and private commercial banks. In the study, the financial performances of public and private commercial banks were analyzed with the TOPSIS method between 2019 and 2021. When applying the TOPSIS analysis, the ratios are weighted equally. In the study, were examined the consolidated financial statements of public and private commercial banks announced by the Banks Association of Turkey between 2019 and 2021. As a result of the analysis, were made the financial performance rankings of the banks. As a result of the study and analysis, the banks with the highest financial performance has been identified that were Fibabanka A. Ş. in 2019, Turkish Bank A. Ş. in 2020 and Fibabanka A. Ş. in 2021.

Keywords: Banks, Public and Private Capital Commercial Banks, Financial Performance, Ratio Analysis, TOPSIS.

Jel Classification: G21, M41.

1. GİRİŞ

Bankacılık sektörü, yatırımların ve tasarrufların yapılması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca bankacılık sektörü, ekonominin temelini oluşturmakla birlikte ekonomik büyüme ve kalkınmaya da destek vermektedir.

TOPSIS (The Technique for Order Preferences by Similarity to an Ideal Solution) yöntemi, 1981'de Hwang ve Yoon tarafından geliştirilmiştir. Pozitif ideal çözüme en yakın, negatif ideal çözüme en uzak olan en iyi alternatifi tespit etmeye dayanan çok kriterli karar verme yöntemidir (Özdemir ve Demireli, 2013: 64). Çok kriterli karar verme yöntemlerinin amacı; seçeneklerin özelliklerini bir arada değerlendirerek en iyi seçimi yapmaktır. Bu yöntemler, finansal performansların değerlendirilmesinde ve başarı sıralamasının yapılmasında kullanılmaktadır (Dağlı, 2021: 2243).

TOPSIS, işletmelerin kâr, maliyet, üretim ve işgücü gibi araçlarının etkin olarak kullanılmasında, denetiminde ve performans analizinde kullanılan çok kriterli karar verme yöntemlerinden biridir (Bakırıcı vd., 2014: 13). TOPSIS yöntemi, işletmelerin yanı sıra bankaların performans sıralamasında da yaygın olarak kullanılmaktadır. Denetim alanında da denetçiler tarafından kullanıldığı bilinmektedir.

Çalışmada, Türkiye Bankalar Birliği (TBB) tarafından açıklanan kamu ve özel sermayeli ticari bankaların 2019 – 2021 yıllarındaki konsolide finansal tablolarından yararlanılarak finansal verileri incelenmiştir. Bu finansal veriler, TOPSIS yöntemi ile analiz edilerek bankaların finansal performans sıralamaları yapılmıştır.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Farklı sektörlerde TOPSIS analizi ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Bankaların finansal performanslarını TOPSIS yöntemiyle analiz eden çalışmalar aşağıda açıklanmaktadır.

Yılmaz ve Yakut (2021)'un çalışmasında, Borsa İstanbul (BİST)'da işlem gören bankaların finansal performansları TOPSIS ve VIKOR yöntemleriyle analiz edilmiştir. Çalışmalarının sonucunda, iki yönteme göre ilk üç sırada aynı bankaların yer aldığını belirlemişlerdir.

Kaygusuz ve diğerleri (2020) çalışmalarında, CAMELS bileşenlerini kullanarak bankaların finansal performanslarını TOPSIS yöntemiyle analiz etmişlerdir. Çalışmalarında, bankaların verilerini kullanarak karşılaştırma yaparak bankalar için başarı sıralaması yapmışlardır.

Daver (2020) çalışmasında, TOPSIS yöntemiyle bankaların performanslarının değerlendirilmesinde CAMELS bileşenlerini göz önünde bulunduran bir performans ölçüm önerisinde bulunmuştur. Çalışmasının sonucunda, işini en iyi yapan bankalar arasında birincinin Akbank T.A.Ş., ikincinin Türkiye Garanti Bankası A.Ş. ve üçüncünün de ING Bank A.Ş. olduğunu belirlemiştir.

Eren ve Çelik (2020) çalışmasında, BIST100'deki bankaların finansal performanslarını TOPSIS yöntemiyle incelemişlerdir. Çalışmalarının sonucunda, finansal performans olarak birinci sırada Türkiye Yapı Kredi Bankası A.Ş.'nin olduğunu tespit etmişlerdir.

Kendirli ve diğerleri (2019) çalışmalarında, katılım ve ticari bankalarının kriz dönemlerindeki verilerini analiz ederek bankaların finansal performanslarını TOPSIS yöntemiyle değerlendirmiştir. Çalışmalarının sonucunda, 2001 krizinden sonra önlemlerin alınması sebebiyle Türkiye'nin diğer ülkelere göre daha iyi performansa sahip olduğunu belirlemişlerdir.

Dursun ve Bozkır (2018), Türkiye'deki ticari bankaları aktif kalitesi açısından değerlendirmiş ve bu ticari bankaları aktif kalite büyüklüklerine göre sıralamışlardır. TBB'nin 2017'de açıkladığı bilgilere göre, aktif büyüklüğü en fazla olan ilk on ticari bankayı 2013 – 2017 yıllarında Topsis yöntemiyle incelemişlerdir. Çalışmalarının sonucunda, ticari bankaları aktif kalitelerine göre sıralamışlardır.

Bankalar dışındaki sektörlerde TOPSIS analizi ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar, aşağıda açıklanmaktadır.

Dağlı (2021), havayolu işletmelerinin Covid -19 öncesi ve sürecinde finansal performanslarını karşılaştırarak değerlendirmiştir. 2019'da yolcu sayıları açısından Avrupa'da ilk 10'da yer alan havayolu işletmelerinin 7'sini araştırmasına dâhil etmiştir. Bu işletmelerin 2019'un ikinci ve dördüncü çeyreği ve 2020'nin ikinci çeyreğindeki finansal performanslarını incelemiştir. İşletmelerin performanslarını değerlendirirken literatürde en fazla kullanılan oranları kullanmış ve Topsis yöntemi ile havayolu işletmelerinin finansal performanslarını incelemiştir. Çalışmasının sonucunda, finansal performanslarını incelediği havayolu işletmelerinin üç dönemde de farklılık olduğunu belirlemiştir.

Vargün ve Doğan (2021), BİST Kurumsal Yönetim Endeksi (XKURY)'ndeki işletmelerin 2016, 2017 ve 2018 yıllarındaki verilerini Topsis yöntemi ile incelemişlerdir. Bu işletmelerin kurumsal yönetim derecelendirme notları ile hisse senedi yıllık getirileri, kar – zarar durumları ve bağımsız denetim görüş-

leri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını incelemişlerdir. Çalışmalarının sonucunda, sayılan bu faktörler arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını tespit etmişlerdir.

Baş ve diğerleri (2020), BIST Teknoloji Endeksinde faaliyet gösteren firmaların 2016, 2017 ve 2018 yıllarındaki finansal yapılarındaki değişmelerin finansal performanslarına etkilerini tespit etmişlerdir. Finansal oranların ağırlıkları Swara ile belirlenmiştir. Finansal performans sıralaması için Aras ve Topsis yöntemlerini kullanmışlardır. Çalışmalarının sonucunda, iki yöntemle göre de performans sıralaması yapılarak sonuçlar karşılaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Kendirli ve diğerleri (2020), BIST KOBİ Sanayi endeksindeki KOBİ'lerin finansal performanslarını 2016 – 2018 yıllarında Topsis yöntemi ile incelemişlerdir. Sonrasında KOBİ'lerin finansal performans sıralamaları yapılarak karşılaştırmalar yapılmıştır.

Işık (2019), Borsa İstanbul 30 Endeksinde faaliyet gösteren işletmelerin 2014 – 2017 yıllarındaki verilerini Entropi temelli Topsis yöntemi ile incelemiştir. İşletmelerin finansal performansları ile hisse senedi getirileri arasındaki ilişki için korelasyon analizini uygulamıştır. Çalışmasının sonucunda, işletmelerin finansal performansları ile hisse senedi getirileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını tespit etmiştir.

Şahin ve Bilgin Sarı (2019), BIST'te faaliyet gösteren imalat işletmelerinin finansal ve borsa performanslarını karşılaştırmışlardır. Finansal performans sıralamasını yapabilmek için entropi ile ağırlıklandırılmış Topsis ve Vikor yöntemlerini kullanmışlardır. Çalışmalarında, sıralama ve karşılaştırma yapıldıktan sonra firmaların finansal ve borsa performansları korelasyon analizi ile incelenmiştir.

Özçelik ve Küçükçakal (2019), BIST'teki finansal kiralama ve faktöring işletmelerinin finansal performanslarını finansal oranlar ve Topsis yöntemi ile incelemişlerdir. 2009 – 2016 yıllarında yedi finansal kiralama ve faktöring işletmelerinin verilerini, altı finansal orana göre incelemişler ve finansal performans sıralamasını ve değerlendirmesini yapmışlardır.

Yıldırım ve Altan (2019), sigorta sektörünü 2012 – 2016 yıllarında finansal performanslarını Entropi temelli Topsis yöntemi ile incelemişlerdir. Literatür araştırması ile on finansal oran, Entropi temelli Topsis yöntemi ile sigorta sektörü için tek bir puana dönüştürülmüş ve sıralama yapılmıştır.

Erdoğan ve Yamaltdinova (2018), BIST'teki on üç işletmenin 2011 – 2015 yıllarındaki finansal performanslarını Topsis yöntemi ile incelemişlerdir. Çalışmalarının sonucunda, turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin finansal performans puanlarının yıllara göre değiştiğini belirlemişlerdir.

Kendirli ve Kaya (2016), BIST Ulaştırma endeksindeki yedi işletmenin finansal performanslarını 2010 – 2013 yılları arasında Topsis yöntemi ile incelemişlerdir. Çalışmalarının sonucunda, finansal performans sıralaması yaparak sonuçları yorumlamışlardır.

Bakırcı ve diğerleri (2014), BIST'de Demir Çelik Metal Ana Sanayi sektöründe on dört işletmenin 2009 – 2011 yıllarındaki finansal performanslarını incelemişlerdir. Veri Zarflama Analiz yöntemi ile finansal performans analizini yapmışlar ve sıralama için de VZA Süper Etkinlik ve Topsis yöntemlerini kullanmışlardır.

Özer ve diğerleri (2010), İMKB’de 2007 – 2008 döneminde gıda ve içecek sektöründeki işletmelerin Veri Zarflama Analizi yöntemi ile etkinliklerini ölçmüş, kümeleme analizi ile benzer işletmeleri kümelemiş ve Topsis yöntemi ile işletmelerin etkinliklerini sıralamıştır. Sonrasında yöntemleri karşılaştırmışlardır. Çalışmalarının sonucunda, Veri Zarflama Analiz yöntemine göre etkin olduğu belirlenen bazı işletmelerin Topsis yöntemine göre iyi performans göstermediğini ve kümeleme analizine göre tespit ettikleri sonuçların diğer analizlerle uyumlu olmadığını tespit etmişlerdir.

Yurdakul ve İç (2003) çalışmalarında, ülkemizde otomotiv sanayiinde faaliyette bulunan ve İMKB’de işlem gören beş büyük ölçekli otomotiv firmasının bilançolarını finansal oranlarla hesaplamışlar ve TOPSIS yöntemi ile analiz ederek şirketlerin performanslarını tek bir puana dönüştürmüşlerdir. Çalışmalarında, şirketlerin performans puanları ile aynı yıllardaki hisse senetlerinin değerleri karşılaştırılmıştır. Sonuçta, kullanılan yöntem ile belli ölçüde başarı elde etmişlerdir.

3. KAMU VE ÖZEL SERMAYELİ TİCARİ BANKALARIN FİNANSAL PERFORMANSLARININ TOPSIS YÖNTEMİ İLE ANALİZ EDİLMESİ

Kamu ve özel sermayeli ticari bankaların finansal performanslarının TOPSIS yöntemi ile analiz edilmesi için bir araştırma yapılmıştır. Araştırmanın amacı, yöntemi ve bulguları aşağıda açıklanmaktadır.

3.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, kamu ve özel sermayeli ticari bankaların finansal performanslarının TOPSIS yöntemiyle değerlendirilmesi ve bankaların finansal performans sıralamasının yapılmasıdır.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Kamu ve özel sermayeli ticari bankalar, Türkiye Bankalar Birliği (TBB)’nde açıklanmıştır (https://www.tbb.org.tr/modules/banka-bilgileri/banka_Listesi, Erişim Tarihi: 24.02.2022). TBB’e göre kamu ve özel sermayeli ticari bankalar, aşağıdaki Tablo 1’de açıklanmaktadır.

Tablo 1: Kamu ve Özel Sermayeli Ticari Bankalar

Kamu Sermayeli Ticari Bankaları	Kısaltmalar
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A. Ş.	KS1
Türkiye Halk Bankası A. Ş.	KS2
Türkiye Vakıflar Bankası T. A. O.	KS3
Özel Sermayeli Ticari Bankaları	Kısaltmalar
Akbank T. A. Ş.	OS1
Anadolubank A. Ş.	OS2
Fibabanka A. Ş.	OS3
Şekerbank T. A. Ş.	OS4
Turkish Bank A. Ş.	OS5
Türk Ekonomi Bankası A. Ş.	OS6
Türkiye İş Bankası A. Ş.	OS7
Yapı ve Kredi Bankası A. Ş.	OS8

TOPSIS yöntemi, aşağıdaki 6 adımda uygulanmaktadır (Kaygusuz vd., 2020: 69; Gümüş vd., 2017: 82 - 83):

1. Karar matrisi oluşturulur,
2. Normalize karar matrisi oluşturulur,
3. Ağırlıklandırılmış normalize matris oluşturulur,
4. Pozitif ve negatif ideal çözümler oluşturulur,
5. Pozitif ve negatif ideal noktalara olan uzaklıkları belirlenir,
6. Her alternatifin ideal çözüme göreceli yakınlık değerleri hesaplanarak bankaların finansal performans puanlarına göre sıralama yapılır. İdeal çözüme göreceli yakınlık değeri en yüksek alternatif, en iyi alternatiftir.

TOPSIS, seçenekler içerisinde en iyi seçeneğin tercih edilmesi için kullanılan çok kriterli karar verme yöntemidir. TOPSIS analizi, kamu ve özel sermayeli ticari bankaların verileri üzerinde uygulanmış ve sonuçlar değerlendirilmiştir.

Araştırmada kullanılan veriler, Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) (<https://www.kap.org.tr/>, Erişim Tarihi: 26.02.2022) ve kendi internet sitelerindeki konsolide finansal tablolardan elde edilmiştir.

3.3. Araştırmada Kullanılan Oranlar

Araştırmada kullanılacak oranların belirlenmesi için literatür araştırması yapılmıştır. Literatür araştırması sonucunda, bankaların finansal performanslarını ortaya çıkarabilecek oranlar belirlenmiş ve araştırmada bu oranlar kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan oranlar, aşağıda kısaca açıklanmaktadır.

Özkaynakların toplam aktiflere oranı, özkaynakların aktifler ya da kaynaklar içindeki payını göstermektedir. Bu oran, işletmelerin uzun vadeli borç ödeme güçlerini ortaya koymaktadır. Oranın yüksek olması beklenilmektedir. Özkaynakların toplam yabancı kaynaklara oranı ya da finansman oranı, özkaynakların toplam yabancı kaynaklar içindeki payını göstermektedir. Bu oranın da en az bir olması gerekmektedir. Ayrıca oranın yüksek olması istenmektedir.

Toplam kredi ve alacakların toplam aktiflere oranı, toplam aktifler ya da pasifler (kaynaklar) içerisindeki toplam kredi ve alacakların payını göstermektedir. Bu oranın yüksek olması beklenilmektedir. Oranın yüksek olması, bankaların aktiflerinde kredilerin ve alacakların fazla olduğunu ifade etmektedir.

Takipteki kredilerin toplam kredi ve alacaklara oranı, toplam kredi ve alacaklar içerisindeki takipteki kredilerin payını göstermektedir. Bu oranın düşük olması beklenilmektedir. Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 5. Madde ve 3. Seçeneğinde takipteki kredilerin ya da donuk alacakların tanımı yapılmıştır. Bu yönetmeliğe göre; borçlu cari hesaba ilişkin dönem faizleri ile diğer alacakların vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren doksan günden daha fazla sürede ödenmeyerek anaparaya ilave edilmesi veya borcun hesabın kesilmesini izleyen doksan günden fazla sürede ödenmemesi veya kredi borçlusuna bir başka kredi açılarak tahsili gecikmiş olan anaparanın veya hesap limitinin doksan günden daha fazla kesintisiz olarak aşılması faizlerin yeniden finanse edilmesi durumunda donuk alacak olarak kabul edilir. Bu oranın yüksek olması, kredilerin geri ödemelerinde sorunlar olduğunu ve kredi risklerinin yüksek olduğunu ifade etmektedir. Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 5. Madde'nin a seçeneğinde, üçüncü grup – tahsil imkânı sınırlı krediler, dördüncü grup – tahsili şüpheli krediler ve beşinci grup – zarar niteliğindeki kredileri donuk alacak olarak belirlemiştir.

Bankaların kullandırdıkları kredilerin vadeleri gelmesine rağmen kredilerin faizleri ve anaparaların zamanında ödenmemesi nedeniyle krediler takibe düşmektedir. Takipteki krediler, bankalar ve borçlular arasındaki geri ödeme sözleşmesine borçluların uymaması nedeniyle tahsilattaki gecikmelerin ve borç verenin zarar etme olasılığının ortaya çıkmasıdır (Hatipoğlu v.d., 2015: 75).

Finansal varlıkların toplam aktiflere oranı, toplam aktifler içerisindeki finansal varlık payını göstermektedir. Bu oranın yüksek olması beklenilmektedir. Finansal varlık, TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum standardının 11. Maddesi'nde tanımlanmıştır. Bu maddeye göre; nakit, başka bir işletmenin özkaynağına dayalı finansal araç, başka bir işletmeden nakit ya da başka bir finansal varlık almak için veya işletmenin lehine olan koşullarda finansal varlık veya borçların başka bir işletme ile takas edilmesi için düzenlenen

sözleşmeden doğan hak veya işletmenin özkaynağına dayalı finansal aracıyla ödenecek ya da ödenebilecek olan türev olmayan sözleşme olarak tanımlanmıştır. Bankaların konsolide bilançolarında finansal varlıklar (net); gerçeğe uygun değer farkı kâr zarara yansıtılan finansal varlıklar, vadeye kadar elde tutulacak yatırımlar, satılmaya hazır finansal varlıklar ve riskten korunma amaçlı türev finansal varlıklar gibi varlıkların net tutarlarının toplamıdır. Ancak bankaların konsolide finansal tablolarında satılmaya hazır finansal varlıklar yer almadığı için bu varlıklar hesaplamalara dâhil edilmemiştir.

Likit aktiflerin toplam aktiflere oranı, bankaların ya da işletmelerin likidite durumları hakkında bilgi vermektedir. Bu oranın yüksek olması beklenmektedir. Likit aktiflerin kısa vadeli yükümlülüklerle oranı, kısa vadeli borçların ödenebilmesi açısından önemlidir ve bu oranın da yüksek olması beklenmektedir.

Net dönem kârın özkaynaklara ve net dönem kârın toplam aktiflere oranı gibi kârlılık oranlarının da yüksek olması tercih edilmektedir. Araştırmada kullanılan oranlar ve bankalara ilişkin hesaplamalar yapılırken dikkate alınan konsolide finansal tablo kalemleri, aşağıdaki Tablo 2’de açıklanmaktadır.

Tablo 2: Araştırmada Kullanılan Oranlar ve Bankalara İlişkin Hesaplamalar Yapılırken Dikkate Alınan Konsolide Finansal Tablo Kalemleri

Kriterler	Araştırmada Kullanılan Oranlar	Kısaltmalar
Sermaye Yeterliliği	Özkaynaklar / Toplam Aktifler	SY1
	Özkaynaklar / Toplam Yabancı Kaynaklar (Toplam Pasifler – Özkaynaklar)	SY2
Aktif Kalitesi	Toplam Kredi ve Alacaklar (Krediler + Kiralama İşlemlerinden Alacaklar + Factoring Alacakları) / Toplam Aktifler	AK1
	Takipteki Krediler (1. Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A. Ş.'nin, Türkiye Vakıflar Bankası T. A. O.'nun, Akbank T. A. Ş.'nin, Fibabanka A. Ş.'nin, Şekerbank T. A. Ş.'nin, Turkish Bank A. Ş.'nin ve Yapı ve Kredi Bankası A. Ş.'nin takipteki kredileri veya donuk alacakları, Mali Bünye ve Risk Yönetimine İlişkin Bilgiler – Konsolide Faiz Oranı Riskine İlişkin Açıklamalardaki faizsiz sütunda gösterildiği için bu bilgiler kullanılmıştır. 2. Türkiye Halk Bankası A. Ş. ve Türkiye İş Bankası A. Ş.'nin takipteki kredileri faizsiz sütunda net değeri alınarak gösterilmediği için Konsolide Aktif Kalemlere İlişkin Açıklama ve Dipnotlarda kredilere ilişkin açıklamalardaki III. Grup tahsil imkânı sınırlı, IV. Grup tahsili şüpheli ve V. Grup zarar niteliğindeki kredilerin toplamı alınarak hesaplanmıştır. 3. Anadolubank A. Ş. takipteki kredileri, III. Grup tahsil imkânı sınırlı ve V. Grup zarar niteliğindeki kredilerin toplamı olarak açıkladığı için III. ve V. grupların toplamı alınarak hesaplanmıştır. 4. Türk Ekonomi Bankası A. Ş.'nin takipteki kredileri, Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar – Kredilere İlişkin Açıklamalarda ticari, tüketici, kredi kartları ve diğer sütunlarının toplamında gösterildiği için toplam sütundaki bilgiler dikkate alınmıştır.) / Toplam Kredi ve Alacaklar	AK2
	Finansal Varlıklar Net (Gerçeğe Uygun Değer Farkı K / Z Yansıtılan Finansal Varlıklar Net + Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar Net + Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlar Net + Riskten Korunma Amaçlı Türev Finansal Varlıklar) / Toplam Aktifler	AK3
	Likit Aktifler (Nakit Değerler ve Merkez Bankası + Gerçeğe Uygun Değer Farkı K/Z Yansıtılan Finansal Varlıklar Net + Bankalar + Para Piyasalarından Alacaklar + Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar Net) / Toplam Aktifler	L1
Likidite	Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler (Mali Bünye ve Risk Yönetimine İlişkin Bilgiler – Konsolide Likidite Risk Yönetimi ve Likidite Karşılama Oranına İlişkin Açıklamalarda 3 – 12 ay vadeli sütunundaki bilgiler kullanılmıştır)	L2
	Net Dönem Kârı (Zararı) / Özkaynaklar	KR1
Kârlılık	Net Dönem Kârı (Zararı) / Toplam Aktifler	KR2

3.4. Araştırmanın Bulguları

Araştırmada 2019 – 2021 yıllarına ilişkin hesaplanan oranlar ve TOPSIS analizi ile ilgili elde edilen bulgular aşağıda açıklanmaktadır.

Tablo 3: Araştırmada Hesaplanan Sermaye Yeterliliği, Aktif Kalitesi ve Kârlılık Oranları

Kriterler	Banka	KS1	KS2	KS3	OS1	OS2	OS3	OS4	OS5	OS6	OS7	OS8
SY1	2019	0,106	0,068	0,077	0,140	0,133	0,075	0,061	0,139	0,090	0,116	0,100
	2020	0,093	0,061	0,066	0,131	0,106	0,069	0,069	0,119	0,081	0,104	0,097
	2021	0,067	0,047	0,052	0,119	0,105	0,052	0,062	0,129	0,070	0,085	0,094
SY2	2019	0,119	0,073	0,083	0,163	0,154	0,082	0,065	0,161	0,099	0,131	0,111
	2020	0,102	0,065	0,070	0,151	0,119	0,074	0,075	0,135	0,089	0,116	0,108
	2021	0,072	0,049	0,055	0,135	0,117	0,055	0,066	0,148	0,076	0,093	0,104
AK1	2019	0,698	0,680	0,692	0,599	0,731	0,661	0,718	0,713	0,651	0,596	0,638
	2020	0,650	0,665	0,631	0,595	0,612	0,720	0,686	0,560	0,597	0,594	0,652
	2021	0,585	0,605	0,591	0,568	0,670	0,509	0,600	0,638	0,565	0,546	0,627
AK2	2019	0,009	0,022	0,059	0,067	0,031	0,008	0,129	0,056	0,058	0,029	0,004
	2020	0,007	0,010	0,039	0,063	0,024	-0,010	0,097	0,050	0,041	0,020	-0,016
	2021	0,005	0,008	0,031	0,052	0,019	0,000	0,067	0,070	0,029	0,013	-0,020
AK3	2019	0,262	0,154	0,173	0,359	0,242	0,311	0,149	0,263	0,275	0,259	0,276
	2020	0,306	0,210	0,276	0,315	0,242	0,223	0,162	0,427	0,300	0,257	0,220
	2021	0,379	0,250	0,339	0,356	0,233	0,400	0,238	0,349	0,329	0,330	0,230
L1	2019	0,094	0,119	0,104	0,142	0,201	0,240	0,130	0,225	0,207	0,142	0,199
	2020	0,118	0,120	0,145	0,145	0,165	0,160	0,138	0,416	0,220	0,140	0,157
	2021	0,184	0,167	0,183	0,192	0,197	0,326	0,220	0,324	0,252	0,210	0,170
L2	2019	0,929	1,180	1,230	1,868	3,008	6,276	1,725	7,311	2,666	1,517	2,501
	2020	1,466	1,728	1,754	1,806	4,577	4,545	2,178	55,573	2,871	1,660	2,090
	2021	2,067	2,426	0,183	2,363	4,662	13,420	3,426	37,878	4,125	2,293	3,141
KR1	2019	0,066	0,053	0,083	0,099	0,138	0,127	0,348	0,004	0,113	0,092	0,087
	2020	0,082	0,060	0,106	0,099	0,128	0,121	0,019	0,023	0,100	0,090	0,106
	2021	0,062	0,034	0,077	0,104	0,088	0,173	0,075	0,008	0,136	0,140	0,124
KR2	2019	0,007	0,003	0,006	0,013	0,018	0,009	0,021	0,000	0,010	0,010	0,008
	2020	0,007	0,003	0,007	0,013	0,013	0,008	0,001	0,002	0,008	0,009	0,010
	2021	0,004	0,001	0,004	0,012	0,009	0,009	0,004	0,001	0,009	0,011	0,011

Araştırmada hesaplanan oranlar, bankaların konsolide finansal tablolarındaki toplam sütunlarındaki verileri dikkate alınarak hesaplanmıştır.

Araştırmada kullanılan oranlar, eşit derecede önemli olduğu için TOPSIS analizi uygulanırken oranlar, eşit olarak ağırlıklandırılmıştır. Takipteki kredilerin toplam kredi ve alacaklara oranının düşük olması istenildiği için minimum değer, diğer oranların yüksek olması istenildiği için maksimum değerler esas alınmıştır. Oranlar için esas alınacak değerler, aşağıdaki Tablo 4’de gösterilmektedir.

Tablo 4: Oranlar İçin Esas Alınacak Değerler

Kriterler	Oranlar	Değerler	Kısaltmalar
Sermaye Yeterliliği	Özkaynaklar / Toplam Aktifler	Maksimum	SY1
	Özkaynaklar / Toplam Yabancı Kaynaklar	Maksimum	SY2
Aktif Kalitesi	Toplam Kredi ve Alacaklar / Toplam Aktifler	Maksimum	AK1
	Takipteki Krediler / Toplam Kredi ve Alacaklar	Minimum	AK2
	Finansal Varlıklar Net / Toplam Aktifler	Maksimum	AK3
Likidite	Likit Aktifler / Toplam Aktifler	Maksimum	L1
	Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	Maksimum	L2
Kârlılık	Net Dönem Kârı (Zararı) / Özkaynaklar	Maksimum	KR1
	Net Dönem Kârı (Zararı) / Toplam Aktifler	Maksimum	KR2

TOPSIS analizine ilişkin bulgular, aşağıdaki tablolarda açıklanmaktadır. 2019 yılında kamu ve özel sermayeli ticari bankaların göreceli yakınlıkları ve sıralamaları aşağıdaki Tablo 5’de gösterilmektedir.

Tablo 5: 2019 Yılında Kamu ve Özel Sermayeli Ticari Bankaların Göreli Yakınlıkları ve Sıralamaları

Bankalar	Si +	Si -	Ci	Sıralamalar
KS1	10,798480	8,1570150	0,4303245	8
KS2	11,952175	5,0907676	0,3079226	10
KS3	11,441850	5,0907676	0,3079226	10
OS1	9,4714341	7,6278413	0,4460914	7
OS2	7,1051504	9,8637320	0,5812835	2
OS3	7,2856008	10,530935	0,5910764	1
OS4	10,679992	10,535201	0,4965875	3
OS5	11,006523	9,0463501	0,4511248	5
OS6	9,0969135	6,8521964	0,4296287	9
OS7	9,5705671	7,7638354	0,4478859	6
OS8	9,1469592	8,9440595	0,4943922	4

Ci değeri en yüksek olan alternatif, sıralamada birinci olarak yer almaktadır. Tablo 5 incelendiğinde, 2019 yılında finansal performansı en yüksek olan banka, Fibabanka A. Ş.'dir. Finansal performansı yüksek ikinci banka, Anadolubank A. Ş.'dir. 2019 yılında finansal performansı en düşük olan bankaların, Türkiye Halk Bankası A. Ş. ve Türkiye Vakıflar Bankası T. A. O. olduğu tespit edilmiştir. 2020 yılında kamu ve özel sermayeli ticari bankaların göreli yakınlıkları ve sıralamaları aşağıdaki Tablo 6'da açıklanmaktadır.

Tablo 6: 2020 Yılında Kamu ve Özel Sermayeli Ticari Bankaların Görelî Yakınlıkları ve Sıralamaları

Bankalar	Si +	Si -	Ci	Sıralamalar
KS1	12,636335	8,1121705	0,3909761	5
KS2	13,683697	6,9986600	0,3383879	9
KS3	13,259950	6,2033940	0,3187218	10
OS1	13,265144	7,5244326	0,3619329	7
OS2	11,724197	8,8856732	0,4311367	4
OS3	11,962925	9,6384801	0,4461968	3
OS4	16,491878	0,8773916	0,0505140	11
OS5	7,8541008	13,207248	0,6270846	1
OS6	12,438014	6,5371173	0,3445097	8
OS7	12,480583	7,7021637	0,3816211	6
OS8	11,998384	10,233183	0,4602996	2

Tablo 6 incelendiğinde, 2020 yılında finansal performansı en yüksek olan banka, Turkish Bank A. Ş.'dir. İkinci sırada, Yapı ve Kredi Bankası A. Ş. yer almaktadır. 2019 yılında finansal performansı en düşük olan bankaların, Şekerbank T. A. Ş. ve Türkiye Vakıflar Bankası T. A. O. olduğu belirlenmiştir. 2021 yılında kamu ve özel sermayeli ticari bankaların görelî yakınlıkları ve sıralamaları aşağıdaki Tablo 7'de açıklanmaktadır.

Tablo 7: 2021 Yılında Kamu ve Özel Sermayeli Ticari Bankaların Görelî Yakınlıkları ve Sıralamaları

Bankalar	Si +	Si -	Ci	Sıralamalar
KS1	11,874075	6,6265796	0,3581808	8
KS2	13,084334	5,7638902	0,3058054	9
KS3	13,096202	4,5668364	0,2585532	10
OS1	12,019640	7,3594388	0,3797620	7
OS2	10,529858	7,3117469	0,4098144	5
OS3	8,3425997	10,103280	0,5477255	1
OS4	13,847539	2,9583486	0,1760304	11
OS5	10,848759	11,570419	0,5160946	2
OS6	10,953976	6,9462592	0,3880540	6
OS7	10,645251	8,3554001	0,4397428	4
OS8	10,1704493	10,373832	0,5049487	3

Tablo 7 incelendiğinde, 2021 yılında finansal performansı en yüksek olan banka, Fibabanka A. Ş.'dir. İkinci sırada, Turkish Bank A. Ş. yer almaktadır. 2021 yılında finansal performansı en düşük olan bankaların, Şekerbank T. A. Ş. ve Türkiye Vakıflar Bankası T. A. O. olduğu tespit edilmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bankalar, ekonominin gelişmesinde ve büyümesinde büyük bir etkiye sahiptir. Bu nedenle, bankalar üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Çalışmada, kamu ve özel sermayeli ticari bankaların finansal performansları 2019-2021 yılları arasında TOPSIS yöntemi ile analiz edilmiştir. TOPSIS analizi, çok kriterli karar verme yöntemlerinden biridir. TOPSIS yöntemi, performans sıralamasının yapılmasında ve denetim alanında yaygın olarak kullanılmaktadır.

Çalışmada, literatür araştırması yapılarak sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, likidite ve kârlılık oranlarından hangilerinin kullanılacağı tespit edilmiş ve TOPSIS analizinde de sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, likidite ve kârlılık oranları kriterler olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın sonucunda, 2019 yılında finansal performansı en yüksek olan banka, birinci sırada Fibabanka A. Ş. ve ikinci sırada Anadolubank A. Ş.'dir. 2019 yılında finansal performansı en düşük olan bankaların, Türkiye Halk Bankası A. Ş. ve Türkiye Vakıflar Bankası T. A. O. olduğu tespit edilmiştir.

2020 yılında finansal performansı en yüksek olan banka, birinci sırada Turkish Bank A. Ş. ve ikinci sırada Yapı ve Kredi Bankası A. Ş.'dir. 2020 yılında finansal performansı en düşük olan bankaların, Şekerbank T. A. Ş. ve Türkiye Vakıflar Bankası T. A. O. olduğu belirlenmiştir.

2021 yılında finansal performansı en yüksek olan banka, birinci sırada Fibabanka A. Ş. ve ikinci sırada Turkish Bank A. Ş.'dir. 2021 yılında finansal performansı en düşük olan bankaların, Şekerbank T. A. Ş. ve Türkiye Vakıflar Bankası T. A. O. olduğu tespit edilmiştir.

Kamu ve özel sermayeli ticari bankaların 2019 – 2021 yılları arasında finansal performanslarına genel olarak bakıldığında; Fibabanka A. Ş. ve Turkish Bank A. Ş.'nin finansal performanslarının yüksek olduğu ve sermaye yeterliliklerinin, aktif kalitelerinin, likiditelerinin ve kârlılıklarının da diğer bankalara göre daha iyi olduğu belirlenmiştir.

Bankaların kredi risklerini düşürerek takipteki ve toplam kredilerini düşürmeleri gerekmektedir. Likit aktiflerin toplam aktifler ve kısa vadeli yükümlülükler içerisindeki paylarının da yüksek olması bankalar açısından olumlu olarak kabul edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Bakırcı, F., Shiraz Eslamian, S. ve Sattary, A. (2014). BIST’de Demir, Çelik, Metal Ana Sanayi Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Finansal Performans Analizi: VZA Süper Etkinlik ve TOPSIS Uygulaması, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 14 (1), 9 – 19.
- Baş, M., Hantal, T. ve Balcı, M. B. (2020). İşletmelerin Finansal Performanslarının Swara, Aras ve Topsis Tekniği İle Karşılaştırılması: Bist Teknoloji Endeksi Uygulaması, *Ekev Akademi Dergisi*, Yıl: 24, Sayı: 81, 265 – 291.
- Dağlı, D. (2021). Havayolu İşletmelerinin Covid-19 Öncesi ve Covid-19 Sürecindeki Finansal Performanslarının TOPSIS Yöntemi ile Değerlendirilmesi, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13 (3), 2242 – 2255.
- Daver, G. (2020). Topsis Yöntemiyle Banka Performans Analizi: Camels Bileşenleri Temelinde Bir Önerme, *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23 (43), Haziran, 181 – 198.
- Dursun, G. D. ve Bozkır, B. (2018). Türkiye’de Faaliyet Gösteren Ticari Bankaların Aktif Kalitesinin Topsis Yöntemi İle Ölçümü, *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi*, 3 (3), 243 – 258.
- Erdoğan, M. ve Yamaltdinova, A. (2018). Borsa İstanbul’a Kayıtlı Turizm Şirketlerinin 2011 -2015 Dönemi Finansal Performanslarının TOPSİS ile Analizi, *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5 (1), 19 – 36.
- Eren, S. A. ve Çelik, İ. E. (2020). Finansal Performansın Ölçülmesinde Topsis Yönteminin Kullanımı: Türk Bankacılık Sektörü Uygulaması, *İçtimaiyat Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (2), 171 – 180.
- Gümüş, Y., Özdağoğlu, A., Gümüş Kurt, G. ve Özdağoğlu, G. (2017). Bilanço ve Gelir Tablolarının Topsis Yöntemi İle Analizi: Borsa İstanbul Uygulaması, *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 50, 79 – 96.
- Hatipoğlu, M., Şaşmaz, M. Ü. ve Ertürk, O. (2015). Türk Bankacılık Sektöründe Takipteki Kredilerin Merkezi Yönetim Bütçesi Üzerindeki Etkileri, *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 52 (606), 73- 88.
- Işık, Ö. (2019). Entropi ve TOPSİS Yöntemleriyle Finansal Performans İle Pay Senedi Getirileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Kent Akademisi, Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi*, 12 (1), 200 – 213.
- Kaygusuz, M., Ersoy, B. ve Bozdoğan, T. (2020). CAMELS Değerlendirme Sistemiyle Bankaların Finansal Performanslarının TOPSIS Yöntemiyle Analizi, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9 (1), 67 – 95.
- Kendirli, S., Kaya, M. S. ve Bilgin, M. (2020). Evaluation of Financial Performances of SME’s Listed in the Bist Sme Industrial Index by Using TOPSIS Multicriteria Decision Making Method, *Journal of Economic Development, Environment and People*, 9 (3), 63 – 74.
- Kendirli Çağırın, H., Kendirli, S. ve Aydın, Y. (2019). Küresel Kriz Çerçevesinde Katılım Bankalarının ve Ticari Bankaların Mali Performanslarının TOPSİS Yöntemiyle Analizi, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 33 (1), 137 – 154.
- Kendirli, S. ve Kaya, A. (2016). BIST-Ulaştırma Endeksinde Yer Alan Firmaların Mali Performanslarının Ölçülmesi ve Topsis Yönteminin Uygulanması, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (1), 34 – 63.
- Özçelik, H. ve Küçükçakal, Z. (2019). BIST’de İşlem Gören Finansal Kiralama ve Faktoring Şirketlerinin Finansal Performanslarının TOPSIS Yöntemi İle Analizi, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 81, 249 – 270.
- Özdemir, A. ve Demireli, E. (2013). Mevduat Bankalarının Performansının ANP-TOPSIS ve ANP-VIKOR Bütünlük Yaklaşımlarıyla Karşılaştırmalı Analizi: Borsa İstanbul (XU Banka) Üzerine Bir Uygulama, *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 50 (584), 59 – 80.
- Özer, A., Öztürk, M. ve Kaya, A. (2010). İşletmelerde Etkinlik ve Performans Ölçmede VZA, Kümeleme ve TOPSIS Analizlerinin Kullanımı: İMKB İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (1), 233 – 260.

- Şahin, A. ve Sarı Bilgin, E. (2019). Entropi Tabanlı Topsis ve Vikor Yöntemleriyle Bist-İmalat İşletmelerinin Finansal ve Borsa Performanslarının Karşılaştırılması, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 12 (2), 255 – 270.
- Vargün, H. ve Doğan, M. (2021). Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notlarının Hisse Senedi Getirisi, Kârlılık Durumu ve Bağımsız Denetim Görüşü Perspektifinde TOPSIS Yöntemi ile Analizi, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 52, 289 – 310.
- Yıldırım, M. ve Altan, İ. M. (2019). Sigorta Sektörünün Finansal Performansının Entropi Ağırlıklandırılmış TOPSIS Yöntemiyle Analizi ve Değerlendirilmesi, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8 (1), 345 – 358.
- Yılmaz, Ö. ve Yakut, E. (2021). Entropi Temelli TOPSIS ve VIKOR Yöntemleri ile Bankacılık Sektöründe Finansal Performans Değerlendirmesi, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 35 (4), 1297-1321, <https://doi.org/10.16951/atauniiibd.874660>.
- Yurdakul, M. ve İç, Y. T. (2003). Türk Otomotiv Firmalarının Performans Ölçümü ve Analizine Yönelik Topsis Yöntemini Kullanan Bir Örnek Çalışma, *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 1 – 18. https://www.tbb.org.tr/modules/banka-bilgileri/banka_Listesi, Erişim Tarihi: 24.02.2022.
- <https://www.kap.org.tr/>, Erişim Tarihi: 26.02.2022.
- <https://www.kgk.gov.tr/>, TMS 32: Finansal Araçlar Sunum Standardı, Erişim Tarihi: 10.03.2022.
- <https://www.resmigazete.gov.tr/>, Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, Erişim Tarihi: 03.03.2022.